

**УГОДА ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ:
КОМПРОМІС ЧИ ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД****PLEA AGREEMENT IN CRIMINAL PROCEEDINGS:
COMPROMISE OR DEPRIVATION OF THE RIGHT TO A FAIR TRIAL**

Бабіков О.П., д.ю.н.,
професор кафедри кримінального права та процесу
Державний університет «Київський авіаційний інститут»,
керуючий партнер
АО «DEFENSORES»

Угода про визнання винуватості є одним із розповсюджених інструментів, який дозволяє спростити та скоротити процедуру розгляду кримінальних проваджень, досягнути компромісу, сприяти розслідуванню злочинів та зменшити час для досягнення ряду інших завдань кримінального судочинства. Автор статті досліджує проблеми правового регулювання забезпечення балансу інтересів учасників кримінального провадження при укладанні угод про визнання винуватості у кримінальному провадженні. Пошук найбільш ефективного механізму використання кримінально-правового компромісу, дозволив розробити нові підходи, які відповідають засадам справедливого суду та оптимізувати вирішення конфліктних ситуацій. Укладання угод між підозрюваним/обвинуваченим та прокурором не завжди суспільством сприймається схвально, навіть критично, особливо, якщо це стосується резонансних справ. Запровадження інституту угод в КПК України 2012 року пройшов довгий шлях, становлення, трансформаційних змін та реформ. Розглянуто питання справедливості таких угод та досягнення завдань кримінального судочинства, що викликає сумніви та дозволяє стороні обвинувачення висувати додаткові умови. На підставі аналізу норм та практик, що регламентують підстави та порядок укладання угод в закордонних країнах, проаналізовано ризики, що виникають під час укладання таких угод, механізми, спрямовані на забезпечення справедливого розгляду справи та запропоновано шляхи вирішення проблемних питань. Але навіть при всіх цих обставинах, інтереси кримінального судочинства та справедливості судового розгляду залишаються «поза лаштунками» кримінального процесу.

У зв'язку з цим, хоча Інститут угод про визнання винуватості є важливим елементом для покращення механізму кримінально процесу та судочинства, він потребує вдосконалення та чіткого законодавчого регулювання, з метою недопущення конфлікту суспільних інтересів та прозорості укладання таких угод, що дозволить в майбутньому оптимізувати судову систему.

Ключові слова: угоди, кримінальне провадження, угода про визнання винуватості, баланс інтересів, право на справедливий суд, право на захист, засади кримінального провадження, підозрюваний, обвинувачений, захисник (адвокат), суд.

A plea agreement is one of the common tools that allows simplifying and shortening the procedure for considering criminal proceedings, reaching a compromise, facilitating the investigation of crimes, and reducing the time to achieve a number of other tasks of criminal justice. The author of the article examines the problems of legal regulation of ensuring the balance of interests of participants in criminal proceedings when concluding plea agreements in criminal proceedings. The search for the most effective mechanism for using a criminal-legal compromise has allowed the development of new approaches that meet the principles of a fair trial and optimize the resolution of conflict situations. The conclusion of agreements between a suspect/accused and a prosecutor is not always perceived favorably by society, even critically, especially when it concerns high-profile cases. The introduction of the institution of agreements in the Code of Criminal Procedure of Ukraine in 2012 has come a long way, formation, transformational changes, and reforms. The issue of the fairness of such agreements and the achievement of the tasks of criminal justice is considered, which raises doubts and allows the prosecution to put forward additional conditions. Based on the analysis of the norms and practices regulating the grounds and procedure for concluding agreements in foreign countries, the risks arising during the conclusion of such agreements, mechanisms aimed at ensuring fair consideration of the case and ways to resolve problematic issues are analyzed. But even under all these circumstances, the interests of criminal justice and the fairness of the trial remain «behind the scenes» of the criminal process. The institute of plea agreements is an important element for improving the mechanism of the criminal process and judicial proceedings, but requires improvement and clear legislative regulation, prevention of conflicts of public interests and transparency of the theft of such agreements, which will allow optimizing the judicial system in the future.

Key words: agreements, criminal proceedings, plea bargain, balance of interests, right to a fair trial, right to defense, principles of criminal proceedings, suspect, accused, defense counsel, court.

Постановка проблеми. Інститут угод, і насамперед угод про визнання винуватості, що укладаються між підозрюваним, обвинуваченим та прокурором є поширеним у світі інструментом, спрямованим на спрощення та скорочення процедури розгляду кримінальних проваджень, надає можливість зекономити час та кошти учасників процесу, досягнути компромісу при призначенні покарання, сприяти розслідуванню злочинів та досягати інших завдань кримінального судочинства. Поряд з цим, за відсутності належних та ефективних механізмів, що забезпечують від зловживань з боку сторони захисту та сторони обвинувачення, їх широке застосування нівелює мету кримінального судочинства та призводить до винесення несправедливих судових рішень, що не відповідають меті кримінального провадження.

Різні підходи в системах права, розмаїття засад та умов укладання угод про визнання винуватості, надає можливість для пошуку найбільш ефективного механізму використання кримінально-правового компромісу, який відповідає засадам справедливого суду.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженню інституту угод у кримінальному провадженні України присвятили свої праці такі вчені як П.П. Андрушко, Р.Ш. Банбанли, А.А. Вознюк, В.Г. Дрозд, О.О. Дудоров, А.О. Коцар, М.І. Леоненко, С.М. Міщенко, І.А. Тітко, Г.Є. Тюрін, В.І. Тютюгін та багато інших, якими вивчалися питання, пов'язані з їх запровадженням, умовами застосування, значенням для кримінального судочинства.

Виклад основного матеріалу. В широкому розумінні угода про визнання винуватості – це форма добровільної домовленості між обвинувачем (прокурором) і підозрюваним/обвинуваченим, за якої сторони після початку кримінального провадження або після вручення письмового повідомлення про підозру узгоджують кримінально-правові наслідки вчиненого злочину за наявності беззастережного визнання останнім своєї винуватості у вчиненому [1]. Укладання угод у кримінальному провадженні є поширеним засобом досягнення компромісу насамперед в країнах англосаксонської системи права. Серед європейських

країн, що належать до зони континентального права, можливість укладання угод про визнання винуватості скоріш є винятком, ніж загальним правилом [2].

В Україні до основних переваг інституту угод зазвичай відносять такі як: 1) спрощення та скорочення процедури розгляду кримінальних проваджень; 2) економія часу та коштів, що витрачаються на розгляд кримінального провадження; 3) зменшення навантаження на органи досудового розслідування та суд; 4) реальне вирішення конфліктних ситуацій; 5) забезпечення прав потерпілого (зокрема, на відшкодування завданої йому шкоди); 6) зменшення строку тримання підозрюваного /обвинуваченого під вартою чи навіть відмова від застосування даного запобіжного заходу; 7) можливість призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом; можливість звільнення від відбування покарання; 8) можливість фінансування Збройних сил України [3].

Щороку, інститут угод у кримінальному провадженні застосовується більш активно. Так, за результатами досудового розслідування до суду було скеровано обвинувальні акти з угодами про визнання винуватості: у 2021 році – 10 402 випадки, з них НАБУ – 3; у 2022 році – 11 543 випадки, з них НАБУ – 1; у 2023 році – 15 810 випадків, з них НАБУ – 35; за перше півріччя 2024 року – 8 001 випадок, з них НАБУ – 2 [4].

Поряд з цим, укладання угод між підозрюваним/обвинуваченим та прокурором, навіть за наявності умов про компенсацію завданої шкоди та здійснення додаткових виплат, суспільством не завжди сприймається схвально. Так, у справі про за фактом надання найбільшої за історію сучасної України неправомірної вигоди. У цій справі встановлено, що колишній міністр екології Злочевський, спільно з іншими особами, намагаючись уникнути кримінальної відповідальності за фактом замаху на надання неправомірної вигоди в розмірі 5 млн доларів США керівництву антикорупційних органів. Всі учасники цього резонансного злочину були засуджені до покарання умовно, без позбавлення волі. Пресслужба ВАКС, виправдовуючи таке м'яке покарання посилаючись на те, що обвинуваченому було перераховано значні кошти на потреби ЗСУ [5], та як зазначалось в публікації на сайті «Укрінформ»: «...водночас справа принесла близько 1 млрд грн...» [6].

Втім, громадськість до такого «здобутку» поставилась критично, особливо зважаючи на те, що вирок було засекречено та не оприлюднено в ЄДРСР. Як слушно зауважив коментуючи цю справу В. Петраківський: «Справа Злочевського – це не справа про хабар високому чиновнику. Це справа про намагання уникнути правосуддя за попередні злочини. У цьому випадку суспільний інтерес полягав у тому, аби дати чіткий сигнал впливовим членам суспільства, що це суспільство не толеруватиме атаки на ідею правосуддя. Однак ВАКС обрав інший сигнал – у цьому суспільстві ідея правосуддя прямо пропорційна розміру твого гаманця» [7].

Також варто звернути увагу, що право на справедливий суд, гарантоване ст. 6 Європейської конвенції з прав людини, передбачає право кожного на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Частиною 2 цієї статті також передбачено, що кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку [8].

Отже, запровадження інституту угоди про визнання винуватості хоча і є дієвим та корисним для кримінального судочинства, як засіб досягнення компромісу, але затвердження судом узгодженого сторонами покарання без судового розгляду і доведення винуватості у встанов-

леному законом порядку, встановлення чи спростування обґрунтованості висунутого обвинувачення, на нашу думку створює загрози, що негативно вплинуть на справедливість судочинства та його сприйняття суспільством.

Інститут угод у кримінальному провадженні залишається найбільш поширеним в англосаксонській системі, в якій зізнання в злочинах визнається самостійним і достатнім доказом у справі, що не підлягає доказуванню в суді, і таке визнання заохочується пом'якшенням покарання. Але такий підхід повертає до життя *Regina probationum* (лат. «Цариця доказів») – визнання винуватості підсудним, що робить зайвим усі інші докази та подальші слідчі дії.

На противагу, в країнах континентального права, вважається що такий інститут, суперечить принципам обов'язковості судового розгляду, недопустимості існування імунітетів від судового переслідування [9]. Компромісний варіант запроваджено в Норвегії, Данії Фінляндії, в яких угода зі слідством є підставою для застосування спрощеної процедури судового розгляду, а визнання винуватості як пом'якшуюча обставина, що враховується судом поряд з іншими доказами винуватості особи.

Заслужує на увагу регламентація інституту угод у Фінляндії, що передбачає низку умов: 1) у справах про злочини, що передбачають покарання на строк до 6 років; 2) визнання винуватості та згода на спрощену процедуру; 3) відсутність заперечень з боку потерпілого; 4) обов'язкове пом'якшення покарання або відмова прокурора від окремих обвинувачень [10].

Слід відзначити, що до прийняття КПК 2012 року угоди у кримінальному провадженні що передбачали визнання обвинуваченим, підсудним своєї вини, відшкодування завданої шкоди та узгодження покарання, КПК 1960 року не передбачалися, хоча на практиці застосовувалися, особливо у складних та неоднозначних справах, як негласний компроміс між захистом та обвинуваченням для уникнення подальшого перегляду справи апеляційною та касаційною інстанціями. Поряд з цим, у вказаному кодексі вже було започатковано певні засади кримінально-правового компромісу. Це і неможливість початку досудового розслідування у справах приватного обвинувачення до надходження заяви потерпілого (п. 6 ст. 6, ч. 2, 4 і 5 ст. 27), у справах про злочини невеликої або середньої тяжкості, з урахуванням бездоганної поведінки та відшкодування шкоди – закриття справи судом (ч. 5 ст. 7), у зв'язку з дійовим каяттям, примиренням (7-1) [11].

Запровадження інституту угод в КПК України 2012 року мало тернистий шлях. Станом на лютий 2025 року до Глави 35. «Кримінальні провадження на підставі угод» внесено 22 зміни, проте і на даний час зазначений інститут на нашу думку є недосконалим. Його основні недоліки були висловлені ще в застереженнях ПАРЄ, яка звернула увагу, що регламентація провадження на підставі угоди не передбачають належних механізмів для запобігання зловживанням як обвинувачення, так і захисту: «Прокурор може погрожувати обвинуваченому неналежним суворим вирок, якщо він або вона не визнає провину, навіть за відсутності достатніх доказів; і адвокат захисту може переконати переважаного прокурора в складній справі прийняти часткове зізнання і помірну санкцію нехтуючи іншою, більш серйозною злочинною діяльністю. Як правило, перший тип зловживань робить жертвами молодих і бідних злочинців, в той час, як другий тип, надає переваги багатим злочинцям, які вчинили посадовий злочин» [12].

В цій же резолюції ПАРЄ в п. 3 також звертає увагу, що «Швидкий розвиток систем відмови від судового розгляду, зокрема у Центральній та Східній Європі та країнах-наступниках колишнього Радянського Союзу, частково пояснюється зусиллями Сполучених Штатів щодо просування угоди про визнання вини американського типу як частини технічної допомоги, яка надається ново-

створеним демократіям для реформування своїх судових систем. З урахуванням помітних відмінностей в системах кримінального правосуддя в Європі, а також між Європою і США, така транспозиція сповнена ризиками, яким необхідно протидіяти для мінімізації зловживань. Зокрема, широкі повноваження обвинувачення (прокуратури) в системах кримінального правосуддя деяких східноєвропейських країн повинні бути врівноважені сильнішим захистом та активнішою роллю суду, якщо угода про визнання провини не погіршується до шантажу» [12].

В США угоди з правосуддям, що нагадують сучасну практику, були запроваджені Реймондом Моллі у 1839 році, після громадянської війни, коли в містах різко зріс рівень злочинності. На даний час, близько 95% кримінальних проваджень в США вирішується на підставі угод із правосуддям, у зв'язку з чим Верховний Суд США визнає, що судова система США – це більше система угод про визнання винуватості, аніж система судових розглядів [13].

І поряд з цим, правники США звертають увагу на недосконалість угод та наявність ризиків. Зокрема Дженіа Тьорнер визначила наступні ключові проблеми: 1) ризик визнання вини невинуватою особою, що може бути пов'язано як з можливістю уникнути надто суворого покарання або звільнитися з-під варті до початку судового розгляду; 2) ризик помилкового обвинувачення через обмежений час розслідування, недостатній судовий контроль, відсутність гласності процесу переговорів; 3) недостатні процесуальні гарантії, оскільки укладаючи угоду обвинувачений відмовляється від багатьох процесуальних прав, неможливість оскарження некваліфікованою юридичною допомогою [14].

Цікавим для аналізу ризиків при укладанні угод є обговорення правниками в соціальній мережі Quora мети, задля якої прокурори США укладають угоди.

Правник Аарон Ларсон звертає увагу, що: «...непоодинокими є випадки, коли захисник має можливість домовитися із прокурором про укладання угоди до пред'явлення офіційного обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення. Захисник може зв'язатися із прокурором після арешту підозрюваного та отримати для підозрюваного менш тяжке обвинувачення» [15].

Там же, PhD Justin Schwartz констатує, що «угода про визнання винуватості економить судові ресурси та запобігає передачі безнадійних справ до суду. Але якби кожна справа дійшла до суду, набагато менше справ було б безнадійними, і обвинуваченню довелося б ретельно подумати, які справи вони вирішили розпочати. Це компроміс між ефективністю в обробці людей. Ми вирішили посадити багатьох невинних людей, щоб не пропустити жодного винного...». Інший учасник дискусії James Blume, колишній співробітник правоохоронних органів зауважує: «Мета угоди про визнання винуватості – скоротити витрати, заощадити час і допомогти заощадити цінні ресурси суду. Ідея полягає в тому, щоб отримати засудження за будь-яку ціну, тому, що суд надто дорогий і перевантажений. Окружні прокурори кажуть, що краще щось отримати, ніж нічого! Я знаю, що несправедливо отримувати талон за паркування за вбивство, але це наша судова система Америки».

Отже, навіть в країні, зі значним досвідом укладання угод про визнання винуватості, питання справедливості таких угод та досягнення завдань кримінального судочинства викликають сумніви.

Відповідно до ст. 469 КПК України «Ініціювання та укладення угоди» до основних умов укладання угоди про визнання винуватості можемо віднести: 1) може бути укладена за ініціативи прокурора, бо підозрюваного чи обвинуваченого; 2) до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку; 3) дотримання умов щодо викриття іншої особи, надання інформації про інші злочини, якщо це стосується справ, про корупційні злочини, або ті, що

пов'язані з корупцією, відшкодування заподіяної шкоди, збитку; 4) згоди потерпілих. Укладання угоди про визнання винуватості після виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку, на стадії апеляційного чи касаційного оскарження – не допускається [16].

Підстави та умови укладання угод на нашу думку необхідно розглядати як вичерпний перелік, проте, проаналізуємо судову практику ВАКС щодо винесення вироків на підставі угод протягом 2025 року.

Вироком від 20.02.2025 у справі, якій особа обвинувачувалась за ч. 2 ст. 364 КК України затверджено угоду про визнання винуватості, визнано особу винною та призначено покарання у вигляді позбавлення волі на строк 3 роки, з позбавлення права обіймати посади в органах державної влади на строк 1 рік з штрафом в розмірі 17 000 грн, звільнити від відбування покарання з визначенням іспитового строку 1 рік [17].

У вказаному рішенні, обґрунтовуючи суспільний інтерес суд посилається на 1) забезпечення швидкого судового провадження; 2) запобігання, виявлення та припинення більшої кількості кримінальних правопорушень (без конкретизації про що саме йде мова) 3) перерахування застави та добровільного внеску на підтримку ЗСУ; 4) відшкодування матеріальних збитків.

Щодо наявності фактичних підстав для визнання винуватості, суд був лаконічний та констатував, що «фактичні обставини та формулювання обвинувачення, викладені в обвинувальному акті та зазначені в угоді про визнання винуватості, а також їх підтвердження обвинуваченим у присутності захисника обґрунтовано свідчить про існування підстав для визнання підсудним своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України».

У вироку суд оремо відзначив про бажання підсудного перерахувати внесок на підтримку ЗСУ, а також те, що заставодавці нотаріально надали згоду на перерахунок внесеної за нього застави в розмірі 100300 грн на підтримку ЗСУ.

У вироку від 14.02.2025 затверджуючи угоду про визнання винуватості у вчиненні злочину, передбаченого ст. 364 КК України, з «умовним терміном покарання», ВАКС в окремому підрозділі «Умови відшкодування збитків внаслідок вчинення кримінального правопорушення та здійснення інших платежів», окремо зафіксовано про домовленість сторін, що підсудні протягом 15 робочих днів після набрання чинності вироком на підставі цієї угоди внесуть на спеціальний рахунок, відкритий Національним банком України на підтримку Збройних сил України грошові кошти на загальну суму 4 000 000 грн [18].

Вироки, з аналогічними додатковими умовами ухвалюються й судами загальної юрисдикції.

Отже, можна констатувати, що відсутність чітких засад та умов укладання угод надає можливість стороні обвинувачення висувати додаткові умови, за яких вона погодиться укласти угоду, за умовами яких покарання за вчинення злочину буде з застосуванням вимог ст. 75 КПК – умовним. Можливість істотного пом'якшення покарання таким чином насамперед залежить не від того, що особа сприяє викриттю інших осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, чи надання інформації про злочини, чи злочинну діяльність, а насамперед від наявності фінансової можливості здійснити внесок, що необхідно розглядати як форму дискримінації за майновою ознакою. При цьому, питання винуватості та доведеності вини особи розглядається в контексті принципу *Regina probationum*, а інтереси кримінального судочинства та справедливості судового розгляду залишаються «поза лаштунками» кримінального процесу.

Висновки. Укладання угоди про визнання винуватості має такі переваги як: 1) заощадження ресурсів; 2) сприяють концентрації зусиль суду та органів правопорядку на най-

більш актуальні провадження; 3) сприяють протидії організований злочинності та іншим формам латентної і комплексної злочинності завдяки можливості укладання угод з потенційними свідками обвинувачення; 4) пом'якшують відповідальність особи, яка визнала свою вину.

Поряд з цим, до основних недоліків інституту угод слід віднести: 1) дозволяють зловживати сторонам, що призводить до несправедливого покарання; 2) міра покарання залежить не стільки від тяжкості вчиненого злочину, а досвіду особи, її матеріального забезпечення; 3) поширення практики спрощеного розгляду справ з часом негативно впливає на можливість органів правопорядку проводити ефективне розслідування; 4) утаємниченість, непрозорість досягнення умов укладання угоди, відсутність відкритого розгляду обставин справи – підриває довіру суспільства до судової системи; 5) спрощення процедури винесення рішення збільшує можливості органів правопорядку та суду до розгляду додаткових справ, що призводить до збільшення кількості засуджених осіб, а як наслідок збільшення витрат на утримання ув'язнених.

Забезпечення балансу при укладанні угод передбачає запровадження таких засад, як: 1) обов'язкова участь захисника; 2) запровадження мінімальних вимог, що підлягають встановленню під час досудового розслідування та доведенню в суді; 3) відкритого обговорення підстав

для істотного зменшення санкцій у порівнянні з тією, що передбачена КК; 4) деталізація умов та підстав для судового перегляду укладеної угоди, наприклад, коли укладання угоди передбачалось звільнення з-під варти; 5) укладання та затвердження угоди не може ґрунтуватися виключно на визнанні обвинуваченим своєї вини; 6) суд не повинен обмежуватись роз'ясненням підсудному наслідків укладання угоди, а й досліджувати достовірність та добровільність визнання винуватості та наданих свідчень; 7) передбачати відповідальність за залякування, примус та інші зловживання під час укладання угоди; 8) різниця в мірі покарання повинна бути в межах «діапазону справедливості»; 9) можливість скасування угоди у випадках встановлення факту зловживання з боку сторін під час її укладання; 10) вжиття заходів до мінімізації утримання під вартою осіб за злочини, що не становлять значної суспільної небезпеки, з метою унеможливлення тиску на обвинуваченого висуненням умови подальшого звільнення; 11) скасування угоди або відмова у її затвердженні судом призводить до неможливості визнання допустимими доказів, одержаних з участю підозрюваного/обвинуваченого, який під час їх проведення сприяв слідству; 12) забезпечення моніторингу та контролю за укладанням та затвердженням угод як з боку органів правопорядку, так і судами вищих інстанцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Lindsey Devers Plea and Charge Bargaining Research Summary. URL: <https://www.bja.gov/Publications/PleaBargainingResearchSummary.pdf>.
2. Глоба М.М. Європейський досвід кримінально-правового регулювання призначення покарання на підставі угоди про визнання винуватості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Юриспруденція*. 2019 № 42, том 2. С. 119.
3. Тетяна Гончарук. Угоди про визнання винуватості в кримінальних провадженнях: практичні нюанси. *MORIS – leading Ukrainian law company*. URL: https://pravo.ua/wp-content/uploads/2024/07/Honchariuk_Uhody_pro_vyznannia_vynuvatosti_v_kryminalnykh_provadzhenniakh_praktychni.pdf
4. Мамка Г. Угода про визнання винуватості: «відкуп» за корупцію чи міжнародне зобов'язання. *PRAVO.UA*. 28 серпня 2024 р. URL: <https://pravo.ua/uhoda-pro-vyznannia-vynuvatosti-vidkup-za-koruptsiyu-chy-mizhnarodne-zobov-yazannia>.
5. Судова влада України. БАКС ухвалив вирок щодо експертного заступника начальника київської податкової служби URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/pres-centr/news/1485178/>
6. Укрінформ. Онлайн-медіа. Справа Злочевського: БАКС затвердив угоду з експертним заступником начальника податкової Києва. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3768787-sprava-zlocevs-kogo-vaks-zatverdiv-ugodu-z-eks-zastupnikom-nacalnika-podatkovoi-kieva.html>.
7. Соня Лукашова. Як гроші Зло перемагають. Розкажемо історію засекреченого вироку Злочевському і публікуємо його текст. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/10/18/7424574/>.
8. Європейська конвенція з прав людини : Закон України 17 липня 1997 року № 475/97-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1997, № 40, ст.263. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
9. Ervo Laura Plea bargaining as an example of the recent changes in the finnish criminal procedural paradigm. *Baltic journal of law & politics*. 2014. Vol. 7. No. 1. P. 97–112. URL: <https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/bjlp.2014.7.issue-1/bjlp-2014-0006/bjlp-2014-0006.pdf>.
10. Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11.7.1997/689 (tarkistukset 733/2015saakka). URL: <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1997/19970689>.
11. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон України від 28 грудня 1960 р. № 1001–05. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.
12. Резолюція ПАРЕ № 2245 (2018) «Укладання угод у кримінальному провадженні: необхідність мінімальних стандартів для систем відмови від судового розгляду». URL: <https://www.echr.com.ua/document/rezolyuciya-parye-2245-2018>.
13. Г. Іскендерова. Угоди в кримінальному провадженні України та сполучених штатах Америки, порівняльно-правовий аспект. *Національний юридичний журнал. Теорія і практика*. Жовтень 2017. С. 148.
14. Turner, Jenia Iontcheva, Plea Bargaining (March 9, 2017). in 3 REFORMING CRIMINAL JUSTICE: TRIAL AND PRE-TRIAL PROCESSES (Erik Luna ed., 2017) , SMU Dedman School of Law Legal Studies Research Paper No. 348. URL: <https://ssrn.com/abstract=2930521>
15. Aaron Larson. Quora. What is the purpose of prosecutors offering plea bargains in criminal cases? Why would they choose to let someone go free or give them a reduced sentence instead of going to trial. URL: <https://www.quora.com/What-is-the-purpose-of-prosecutors-offering-plea-bargains-in-criminal-cases-Why-would-they-choose-to-let-someone-go-free-or-give-them-a-reduced-sentence-instead-of-going-to-trial>
16. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25–26, ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
17. Вирок від 20.02.2025 у справі № 991/3528/24 (провадження 1-кп/991/40/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125289274>
18. Вирок від 14.02.2025 у справі № 991/1068/25 (провадження №1-кп/991/10/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125156627>